

Nr 144

Av herr **Hedblom**, *angående rösträttsåldern, m. m.*

Under de senaste åren har rösträttsåldern åter stått under diskussion. Rösträtten följer enligt gällande bestämmelser icke med uppnådd myndighet. I riksdagsordningen § 17 och kommunallagen § 6 stadgas, att var man och kvinna, som senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuogoett års ålder, har valrätt. I förhållande till myndighetsåldern, 21 år, har här lagfästs en förskjutning med ett år av rösträtten. Följden har blivit, att den som fyller 21 år t. ex. i januari månad ett valår icke kan delta i valet ca $\frac{3}{4}$ år senare utan i normala fall tidigast ca $2\frac{3}{4}$ år efter inträdd myndighetsålder. Som en första reform beträffande rösträttsåldern synes det oss därför motiverat med ett beslut om rösträtt redan samma år, som myndighetsåldern inträder. Att en dryg fjärdedel av de röstberättigade i den yngsta årskullen med ett sådant stadgande först under höstmånaderna efter valet fyller 21 år, anser jag icke medför någon olägenhet, särskilt som jag vill ifrågasätta, om icke en ännu lägre rösträttsålder är motiverad. Härtill vill jag dock icke hemställa om riksdagens ställningstagande utan föregående utredning.

Frågan om en ytterligare sänkning av rösträttsåldern bör nämligen enligt min uppfattning ses i sammanhang med de åldersstreck som samhället i olika avseenden uppsatt som en gräns för mognadens inträdande. Jag är icke av den uppfattningen, att det skulle vara önskvärt eller möjligt att sammanföra alla åldersstreck till en »myndighetsålder», men åtskilliga motiverade divergenser skulle kunna borttagas, om åldersstrecken prövades i ett sammanhang. Vid 21 års ålder inträder ungdomen i de flesta medborgerliga rättigheterna och plikterna, men värnplikten gäller för den manliga ungdomen redan från 18 år. För kvinnan inträder rätten att ingå äktenskap vid 18 år men för mannen vid 21. Vid 18 års ålder kan körkort för bil erhållas och redan vid 16 år för motorcykel. I fråga om rätten att ta arbete, sluta arbetsavtal och disponera arbetsinkomsten gäller speciella bestämmelser för åldrarna 14—18 år. Nämnas må också att straffmyndigheten inträder vid 15 år men att särskilda skydds- och straffbestämmelser gäller för åldrarna 15—18 och 18—21 år.

De uppräknade åldersstrecken har motiverats var för sig under skilda stadier av vårt moderna samhälles utveckling. Någon sammanställning av vad som kan anses vara en rimlig gräns för vuxenlivets inträdande har verterligen icke företagits. Det torde vara svårt att med skäl hävda, att en så

hög gräns som 21 år är motiverad i ett samhälle, där grundskola och folkbildning snabbt vidareutvecklas och där den unge genom press, radio, TV och film på ett tidigt stadium konfronteras med den vuxnes problem. Åldersgränserna bör enligt min mening fastställas på grundval av de ungas sociala och biologiska mognad; under senare år har den medicinska och den psykologiska forskningen kunnat konstatera förskjutningar i tidpunkten för denna mognad.

I detta sammanhang må nämnas att Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund i sitt 1959 utgivna handlingsprogram, »SSU inför framtiden», kräver »att ungdomens olika 'myndighetsåldrar' blir föremål för utredning» och att Folkpartiets ungdomsförbund i skrivelse till Kungl. Maj:t redan 1957 framfört liknande önskemål.

Under åberopande av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte

dels såsom vilande grundlagsändring besluta en sådan ändring av gällande bestämmelser, att rösträtt vid val till riksdagens andra kammare inträder fr. o. m. det år, då vederbörande uppnår 21 års ålder,

dels besluta en sådan ändring av kommunallagen, att motsvarande ändring inträder beträffande rösträtt vid kommunala val samt

dels i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning om ytterligare sänkning av rösträttsåldern och i samband därmed utredning om de olika »myndighetsåldrarna» med avseende på medborgerliga rättigheter, skyldigheter och ansvarsförpliktelser ävensom om framläggande för riksdagen snarast möjligt av de förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1960

Staffan Hedblom